

Lokalprojekt från idé till verklighet

locum.

VÅRDEN FÖR VÅRDEN

Vi är en del av
Region Stockholm

Innehållsförteckning

Samarbete

3

Att påverka

4

Olika roller

7

Olika skeden

8

Behovsanalys

11

Förstudie

12

Program

15

Genomförande

16

Överlämnande

20

Utvärdering

23

Samarbete från idé till verklighet

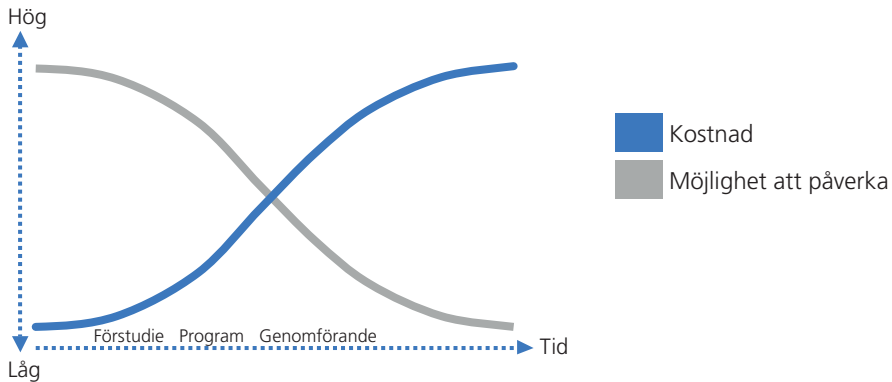

Välkommen till Locums guide för lokalprojekt initierade av hyresgästen! Här kan du följa alla skeden från behovsanalys till utvärdering. Vi hoppas att du tar dig tid att sätta dig in i hur vi tillsammans kan ta ett lokalprojekt från idé till verklighet. En väl genomarbetad behovsanalys med tydliga effektmål är en viktig framgångsfaktor för ett lyckat slutresultat.

Hyresgästanpassningar är lokalprojekt som är initierade av våra hyresgäster. Det kan behövas för att anpassa och utveckla en verksamhet då behoven förändras. Locum genomför också fastighetsägarenitierade byggprojekt till exempel upprustning av vårdbyggnaders tekniska system, renovering av fönster, fasader och tak.

Locum har uppdraget att förvalta och utveckla vårdfastigheter. Det innebär bland annat att skapa hälsofrämjande miljöer med god funktion samt arkitektonisk och teknisk kvalitet för både patienter och medarbetare. Därför är det viktigt att Locum och hyresgästen arbetar tillsammans för att skapa framtidens vårdlokaler i varje lokalprojekt.

Din möjlighet att påverka

Lokalprojekt är en spännande projektform där goda idéer och kunskaper gällande lokalernas utformning kan bli verklighet. Under lokalprojektets gång är många olika personer involverade i att skapa och förverkliga en gemensam målbild. Alla har ett ansvar för slutresultatet, var och en bidrar med sin kompetens i projektets olika faser. Ansvaret handlar om att de synpunkter som var och en har är genomtänkta och förankrade internt.

Oavsett om önskat lokalbehov så småningom resulterar i ett byggprojekt eller inte så är möjligheten att påverka och förändra störst i början av ett projekt. Sena ändringar är mer kostsamma. För att kunna beskriva de behov och förutsättningar som finns måste följande frågor besvaras i det tidiga skedet av varje lokalprojekt:

- Vad vill man uppnå med förändringen – vad är nyttan?

- Hur ser behovet av olika funktioner ut?
- Har verksamheten övervägt olika alternativa lösningar, så kallade åtgärdsval, för att kunna tillgodose behoven på alternativa sätt?

Åtgärdsval:

1. Tänk om
2. Optimera
3. Bygg om
4. Bygg nytt

- Vilka effektmål finns för önskad lokalförändring?
- Hur ska verksamheten fungera i ombyggda lokaler?

Kritiska faktorer som kan påverka lokalprojektets framgång bör diskuteras och analyseras tidigt.

Dessa är bland annat kvalitet, omfattning, tid, ekonomi och teknik samt mer specifika faktorer såsom personalens arbetsmiljö och tillgänglighet för patienter och personal. Även verksamhetens behov av till exempel volymkrävande medicinteknisk utrustning, så kallad MT-utrustning, bör beaktas redan i behovsanalyskedet.

MT-utrustningens specifikationer kan utgöra viktiga styrande förutsättningar som avgör om till exempel en viss

takhöjd är tillräcklig eller om bjälklaget klarar av den tyngd utrustningen utgör.

Att dessa frågor besvarats är en förutsättning för att projektet ska kunna drivas framåt. Det är därför viktigt att svaren formuleras tidigt. Ju senare en eventuell förändring görs i byggprojektprocessen, desto mer kostar det och inte minst påverkar det oftast projektets tidplan negativt. (Se bild på kurva på föregående sida.)

ocum.

VÅRDEN FÖR VÅRDEN

Olika roller i lokalprojekt

Kontinuitet och tid avsatt för uppgiften är faktorer som är avgörande för ett lokalprojekts framgång. De som företräder den berörda verksamheten ska ha mandat att fatta beslut, föra verksamhetens talan och att förankra uppkomna frågeställningar och valmöjligheter i den egna organisationen. I projekt brukar det ofta innebära att någon inom sjukhusets egen fastighetsenhet företräder verksamheten, där sådan enhet finns.

Locums projektavdelning har ansvaret för genomförande av lokalprojektet.

Det är också Locum som handlar upp konsulter och entreprenörer. Det sker enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Locums förvaltare, projektledare, vårdlokalutvecklare och tekniskspecialister stödjer och hjälper hyresgästerna i de lika skedena. Dessa yrkeskategorier har tillsammans med sjukvården också olika roller i ett lokalprojekt:

- Hyresgästen har rollen som Kund i ett projekt och kan vara den som initierar och definierar ett lokalbehov med hjälp av Locum. Kunden är även hyresavtalspart. Hyresgästen har ansvar för att förankra projektet internt. Det är först efter tillträdet som kunden juridiskt blir hyresgäst.
- Locums förvaltning har rollen som Projektägare vilket innebär att ta emot ett uppdrag från hyresgäst och initiera projektet.
- Projektägaren har ansvaret för affären med hyresgästen, vilket innebär det övergripande ansvaret för uppdraget från start till överlämnande och avslut.
- Locums projektledning har rollen som Projektledare. Denna leder lokalprojektet och ansvarar för projektets leverans samt att projektet planeras och genomförs enligt projektägarens intentioner och att målen för ekonomi, tid och kvalitet uppfylls. Denna ansvarar också för att leda, styra och följa upp projekterande konsulter och byggentreprenören.
- Upphandlade konsulter såsom arkitekter och projektörer hjälper till att beskriva lokalprojektet avseende utformning av lokaler och byggnad, teknik, konstruktion, installationer och inredning med mera.
- Upphandlade Entreprenörer genomför om- eller nybyggnaden i genomförandeskedet.

Lokalprojektets olika skeden

För att lokalprocessen ska bli effektiv och resultera i bra och väl fungerande lokaler, måste beslut fattas i rätt ordning, i rätt tid och av rätt aktör.

Arbetet underlättas genom uppdelning av byggprocessen i olika skeden så som de redovisas i den här broschyren.

Varje skede i byggprocessen innebär att man ökar preciseringen av hur lokalerna ska se ut. Utformningen låses allt mer ju längre projektet framskrider och möjligheten att göra ändringar minskar.

I ett tidigt skede arbetar hyresgäst, förvaltning och vårdlokalutvecklare med flera inom Locum tillsammans fram alternativa lösningar och förordar en av dessa. Locum ska också tidigt kunna ge en uppskattning om vilken omfattning och tid som hyresgästen förväntas lägga ned under hela projektet i det fall som det tidiga lokalprojektet går vidare ända fram till genomförande. Då tar Locum hjälp av konsulter, såsom arkitekter, projektörer och olika typer av specialister.

Vid tre tillfällen under Locums byggprojektprocess fattas beslut om att fortsätta projektet till nästa fas eller att avbryta det.

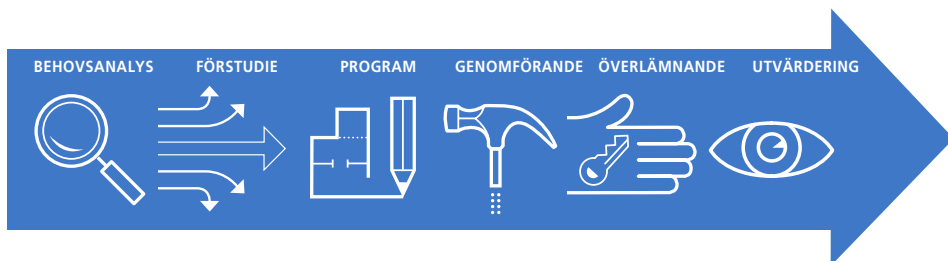
Det sker efter Behovsanalys, Förstudie samt efter att Programskedet är klart. Vid dessa tillfällen skrivs avtal med hyresgästen om projektets fortsättning.

Efter projektets genomförande samt efter inflyttning i de nya lokalerna så utvärderas projektet utifrån de mål som vi definierat tidigt i projektet. Uppnådde vi det vi ville? Är lokalerna ett stöd för hur vi arbetar? Det görs genom en lokalmätning.

Ett byggprojekt delas in i följande skeden:

1. Behovsanalys
2. Förstudie
3. Program – program och systemhandling
4. Genomförande – bygghandling och produktion
5. Överlämnande
6. Utvärdering – lokalmätning

De olika skedena kommer att beskrivas på ett översiktligt sätt i broschyren.

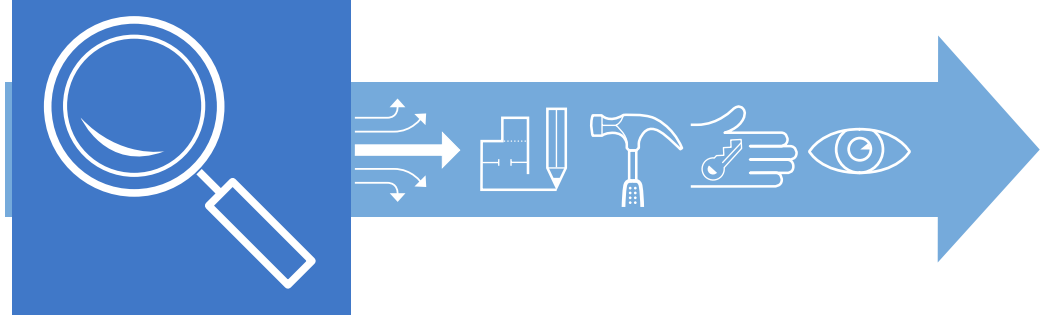

1. Behovsanalys

Vad är behovsanalys?

Behovsanalys är det första skedet i ett hyresgästinitierat och eventuellt kommande lokalprojekt. I behovsanalysen utreds och formuleras hyresgästens behov och effektmål.

Förutsättningar och krav för önskad lokalförändring utifrån vårduppdrag behöver också beskrivas.

Behovsanalysen ska svara på vilka behov som finns. Inga konkreta lösningar ska således finnas med i detta skede.

Vem gör vad?

- Hyresgästen ansvarar för att ta fram innehållet i behovsanalysen.
- Hyresgästen fyller i mallen för behovsanalysen som svarar på varför ett lokalprojekt behöver genomföras.
- Locums förvaltare och vårdlokalutvecklare finns tillgängliga som stöd.

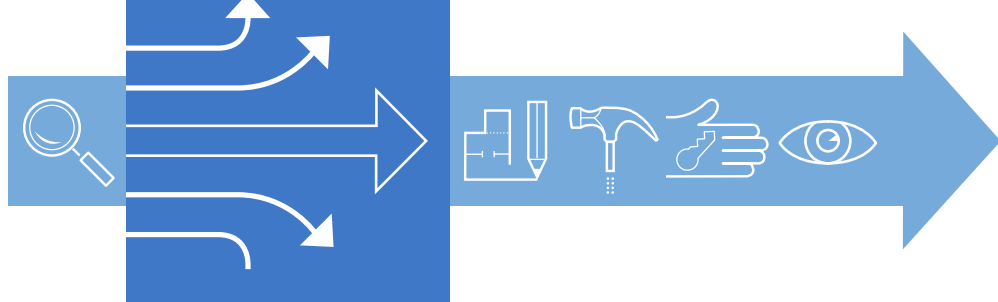
Vad är förväntat resultat?

- En behovsanalys ska beskriva varför en lokalförändring behövs och på vilket sätt en tänkt lokalförändring skapar förutsättningar för ett

utvecklat patientomhändertagande med bättre flöden, arbetssätt med mera.

- Behovsanalysen ska beskrivas hur det framtida behovet av olika funktioner (inte detsamma som rum) ser ut utifrån verksamhetens vårduppdrag, vilka begränsningar och risker som finns för önskad lokalförändring samt om det är någon funktion som är prioriterad. Även medicinteknisk utrustning som krävs för att uppfylla behovet ska beskrivas, så att rätt lokal och ytor kan identifieras. Behov av vissa takhöjder och av viss belastning för verksamhetsutrustning kan påverka detta.
- Behovsanalysens mål uttrycks i effektmål. De ska vara mätbara och kan handla om:
  - Ökat patientflöde
  - Förbättrad arbetsmiljö
  - Minskad bullernivå
  - Förbättrad patientsäkerhet minskat antal fallolyckor.
- Behovsanalysens mål, behov, krav och förutsättningar ska uppfyllas och hållas levande i samtliga skeden.

2. Förstudie

Vad är förstudie?

Förstudien syftar till att ta fram minst två alternativa arkitektskisser som på olika sätt löser behovsanalysens mål, behov av funktioner, verksamhetsutveckling, förutsättningar och krav. Det är viktigt att de olika lösningarna inte blir för detaljerade för att lättare kunna bedöma principer, prioriteringar och/eller uppfyllelse av verksamhetens övergripande behov.

De olika alternativa lokallösningarna kan kompletteras med ett så kallat "nollalternativ" som utgår från befintlig planlösning, men med minsta möjliga ombyggnad eller upprustning utifrån myndighetskrav.

Förstudierapporten ska redovisa för- och nackdelar med de olika alternativen på lång och kort sikt.

Genomförbarhet avseende ekonomi, teknik, tid, myndighetskrav, risker, arbetsmiljö ska också beskrivas för de olika alternativen.

Vem gör vad?

- Hyresgästen deltar i förstudiearbetet och ansvarar för att kontinuerligt förankra arbetet internt.
- Styrgruppen tar beslut om fortsättning av lokalprojektet till nästa skede – Program.

- Locums projektledare leder arbetet för att ta fram en förstudie tillsammans med hyresgästen samt handlar upp arkitekter och eventuella andra konsulter.
- Locums vårdlokalutvecklare stöttar i att ta fram olika lösningar utifrån behov och vårduppdrag.
- Arkitekter och andra konsulter hjälper till att illustrera de olika förslagen i olika skisser och eventuella förslag på planlösningar.

Vad är förväntat resultat?

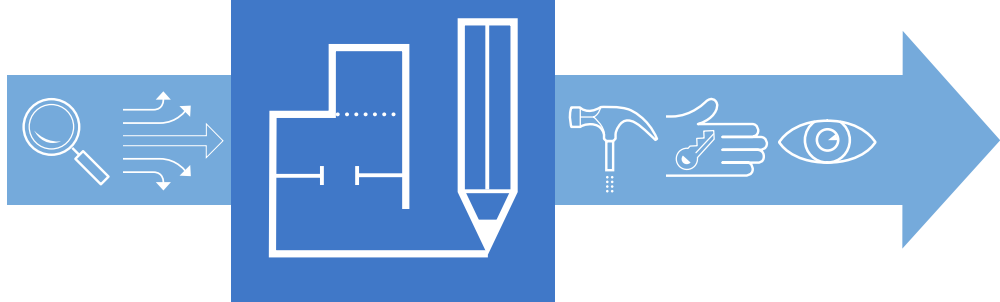
- Förstudierapporten ska utifrån behovet beskriva de alternativa lösningarna, utreda genomförbarheten samt förespråka en lösning.
- Förstudien ska resultera i en översiktlig lokallösning och en ekonomisk ram, som ger en indikation för att kunna gå vidare i nästa skede.

Installation av medicinteknisk utrustning (MT/IKT)

Ansvaret för installation och anskaffning av medicinsk teknik och informations- och kommunikationsteknik ligger vanligtvis på hyresgästen. Ansvaret specificeras i gränsdragningslistan för utrustning och inventarier som tas fram i programskedet. Anskaffningen och installationen av dessa inventarier blir ofta ett sidoprojekt som hyresgästen beställer av Locum eller annan entreprenör. Oavsett utförare är samordningen mellan sidoprojekt och huvudprojekt mycket viktig för att säkerställa att leveransen av hela projektet sker i tid och för att huvudprojektet är ansvarig för entreprenadytan.

3. Program

Vad är program?

Programskedet syftar till att ta fram ett beslutsunderlag för genomförande av lokalprojektet. Programskedet ska resultera i en programhandling och systemhandling. Förstudieskedets valda planlösning utvecklas i en arkitekturritning tillsammans med en projektkalkyl (efter systemhandlingen) och tidplan för projektet. Programhandlingen ska beskriva hur mål för verksamhetsutveckling såsom funktion, ekonomi, genomförande samt flöden av patienter, personal och gods uppfylls. Ny information om nya behov betyder oftast förändringar i kostnader och leverans.

Vem gör vad?

- Locums projektledare har huvudansvaret för att ta fram programhandlingar och systemhandlingar tillsammans med upphandlade arkitekter, teknik konsulter och projektledare konst.
- Hyresgästen intar en aktiv roll vilket ställer krav på engagemang, kontinuitet och mandat och säkerställer intern kommunikation om lokalutformningen.

- Hyresgäst tillsammans med Locums vårdlokalutvecklare upprättar underlag såsom lokallista samt rumsfunktionsprogram.

Vad är förväntat resultat?

- Programhandlingen innefattar arkitekturritning, lokallista, rumsfunktionsprogram (RFP) samt en gränsdragningslista.
- Gränsdragningslistan redogör för kostnadsfördelning för inredning och utrustning mellan Locum och hyresgäst.
- Programhandlingen ska visa på hur man bland annat uppfyller myndighetskrav såsom arbetsmiljö.
- Systemhandlingen ska innehålla de tekniska systemens huvudsakliga upplägg och redovisa byggnationens uppbyggnad med stommsystem och systemlösningar för el, tele, värme, vatten och avlopp med mera.
- Ett preliminärt Hyres- och Projektavtal tecknas mellan hyresgäst och Locum.
- Styrgruppen tar beslut om fortsättning av lokalprojektet till nästa skede – Genomförande.

4. Genomförande – bygghandlingsprojektering

Vad är bygghandlingsprojektering?

Den första delen i genomförandeskedet innebär att lokalprojektet bygghandlingsprojekteras och att lokalernas utformning beskrivs i detalj utifrån program- och systemhandlingens målsättningar och krav.

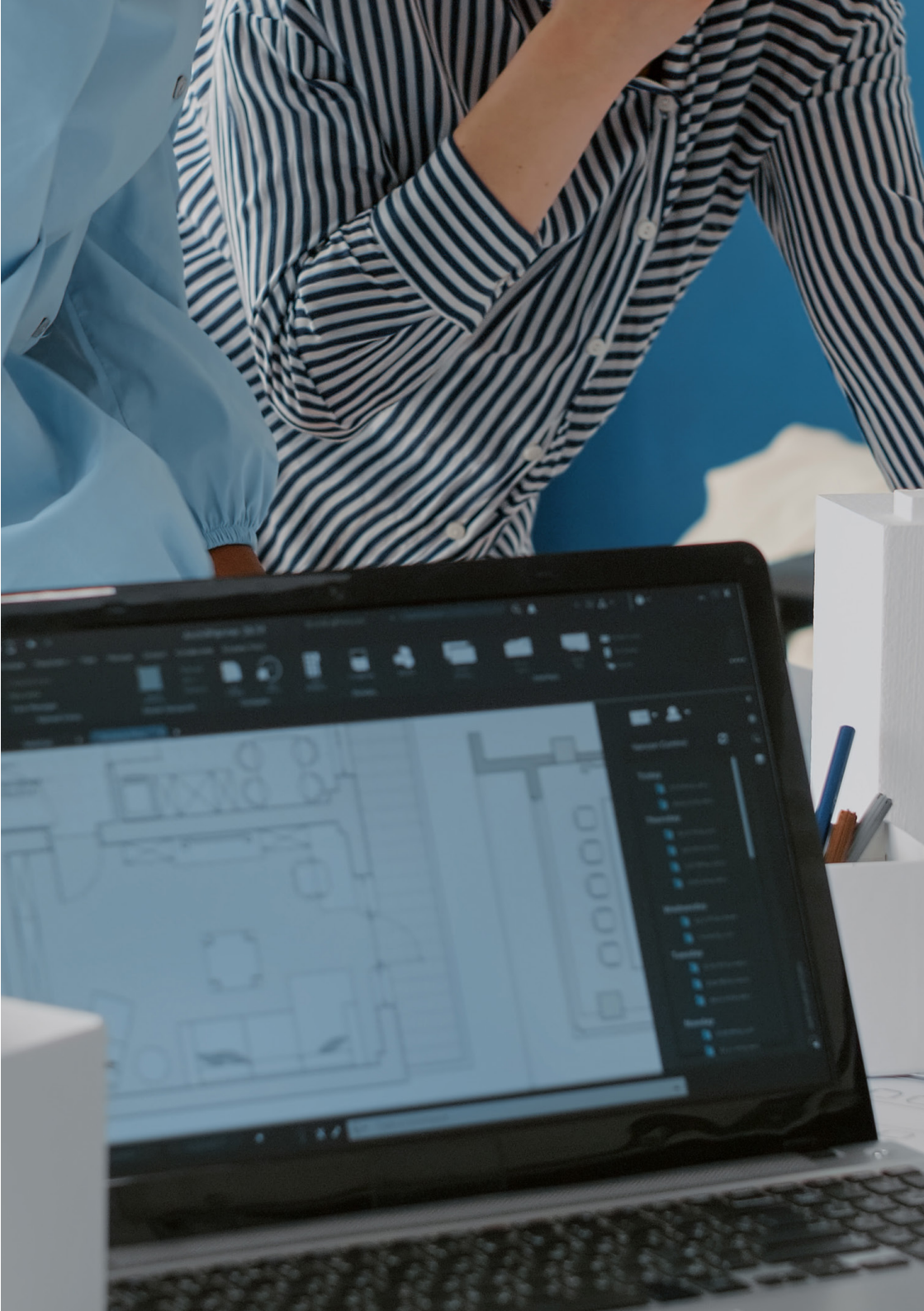
Behovsanalysens mål, behov, krav och förutsättningar ska uppfyllas och genomsyra arbetet även i detta skede. Kostnadsdrivande, nya behov ska undvikas i detta sena skede eftersom de kan vara mycket dyra att genomföra och drabbar hyresgästen.

Vem gör vad?

- Locums projektledare leder arbetet med att fortsätta projekteringen till ett förfrågningsunderlag/bygghandling baserad på systemhandlingsskedets valda lösning.
- Locums projektledning ansvarar för att förfrågningsunderlag upprättas för upphandling av entreprenör för genomförande av projektet.
- Hyresgästen deltar i detaljprojekteringsarbetet.

Vad är förväntat resultat?

- Hyresgästen ansvarar för att ny utrustning beställs, såsom exempelvis lös utrustning. Kostnader för inredning och utrustning ingår inte i projektkostnaden utan betalas av hyresgästen. Detta regleras i gränsdragningslistan för inredning och utrustning som togs fram i programskedet.
- Locum skapar förfrågningsunderlag för att handla upp entreprenaden. Förfrågningsunderlaget blir bygghandling. Det är bygghandlingen man bygger efter. Upphandlingen tar minst två månader beroende på projektets omfattning.

Isamarbete med
locum.
VÄRDEN FÖR VÅRDEN

Isamarbete med
locum.
VÄRDEN FÖR VÅRDEN

Isamarbete med
locum.
VÄRDEN FÖR VÅRDEN

Genomförande - produktion

Vad är produktion?

Produktion är den andra delen i genomförandet av ett projekt och innebär nybyggnad eller ombyggnad av berörda lokaler. Det som avtalats, projekterats och beskrivits i bygghandlingarna genomförs.

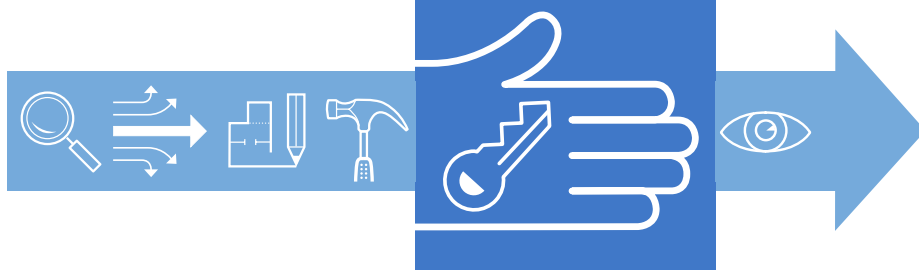
Vem gör vad?

- Locums projektledare bokar in ett startmöte för projektet tillsammans med hyresgäst, konsulter och entreprenörer och därefter möten mellan Locum och hyresgäst efter behov i projektet.
- Locums projektledare samt upphandlad entreprenör beskriver upplägg för om- eller nybyggnaden samt beräknad störning för hyresgäst under genomförandet.

- Locums projektledare har tillsammans med vald entreprenör uppdraget att upprätthålla en god arbetsmiljö i entreprenadområdet.
- Vid ombyggnationer och när hyresgäst kommer att sitta kvar i angränsande lokaler är det viktigt att hyresgästen aktivt deltar i planeringen av den gemensamma arbetsmiljön.

Vad är förväntat resultat?

Att det som avtalats, projekterats och beskrivits i bygghandlingarna genomförs. Ett önskvärt resultat är en väl genomförd byggnation med så få störningar som möjligt för verksamheten.

5. Överlämnande

Vad är överlämnande?

Överlämnandeskedet innebär i första hand att genomförandet av om- eller nybyggnaden är klar och att hyresgästen formellt kan tillträda lokalerna. Tillträde innebär att hyresavtalet börjar gälla som reglering mellan hyresvärd och hyresgäst.

Vem gör vad?

- Locums projektledare kallar kund till drift- och skötselutbildning av utrustning som kund ansvarar för, men som är installerad av Locum.
- Innan hyresgäst flyttar in i de nya lokalerna genomför Locum och hyresgästen en Inflyttningssyn tillsammans för att konstatera att byggnationen är, eller till allra största delen, genomförd.
- Efter tillträdet kan hyresgästen påbörja sin kliniska driftsättning.
- Ekonomisk avstämning genomförs mellan Locum och hyresgästen och det preliminära hyresavtalet korrigeras efter avstämningen.

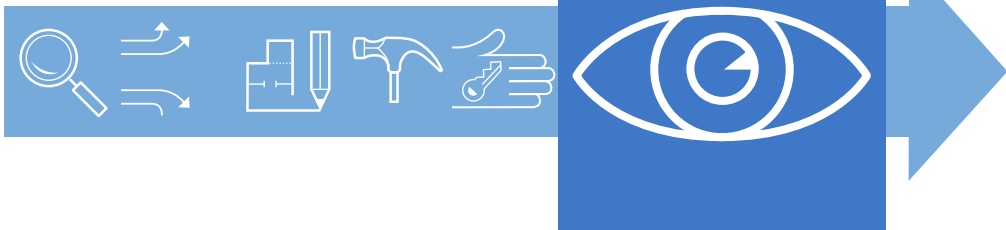
Vad är förväntat resultat?

- I och med tillträdet tar kunden över ansvaret för lokalen enligt villkoren i hyresavtalet varpå kunden också juridiskt blir hyresgäst.
- Ett slutreglerat hyresavtal har tagits fram mellan Locum och hyresgäst som bägge har skrivit på.

6. Utvärdering

Vad är utvärdering?

Det är utvärdering och erfarenhetsåterföring av hur väl projektets effektmål och behov av funktioner uppfyllts i syfte att förbättra och utveckla Locums leverans.

Utvärderingen/lokalmätning ska genomföras efter att hyresgästen formellt har flyttat in i de nya lokalerna.

Vem gör vad?

- Locum ansvarar för att genomföra mätningar för sin egen leverans och organisationsutveckling. Vårdlokalutvecklaren leder lokalmätningen och sammanställer resultatet.
- Sex till tolv månader efter inflyttning kallar Locum hyresgästen till Lokalmätning. Lokalmätningen består av både intervju och funktionsgenomgång med platssök i lokalen / avdelningen. Vid lokalmätningen utvärderas även hur effektmålen i Behovsanalysen uppfyllts

Vad är förväntat resultat?

Ett samlat dokument som redogör för den erfarenhetsåterföring som olika deltagare gjort under projektets gång och i de nybyggda lokalerna.

locum.se

Vi förvaltar, bygger och utvecklar två miljoner kvadratmeter vårdfastigheter åt vår ägare Region Stockholm. Genom engagemang, innovation och samverkan erbjuder vi sjukvården och invånarna i länet attraktiva och hållbara vårdmiljöer.

Nyfiken på att följa vårt arbete på sjukhusen och få en inblick i vårt dagliga arbete? Följ oss gärna på LinkedIn, Facebook och Instagram. Eller varför inte ta del av våra filmer? Länk via locum.se.